

vyjmenovaná SLOVA

Chytré kvízy – Vyjmenovaná slova je zábavná kvízová hra určená hlavně pro děti na prvním stupni základní školy a jejich rodiče (prarodiče, starší sourozence).

Chytré kvízy mohou pro své aktivity využít i učitelé ve školách.

Hra obsahuje: 60 kvízových karet

Karty jsou oboustranné. Na lícové straně je jazyková úloha (případně vyjmenovaná slova po konkrétním písmenu) a na straně rubové jedno vyjmenované slovo. Vyjmenovaná slova na rubových stranách slouží ke hrám Hádej, Předváděj a Vyprávěj.

K řešení většiny úloh můžete využít tužku a papír. Při řešení na dítě nespěchejte. Pochvalte ho, pokud postupuje správně. Pokud se mu úkol nedaří vymyslet, neprozrazujte mu řešení hned. Snažte se ho postupnými nápovědami dovést k tomu, aby nakonec pocítilo úspěch z toho,

že řešení našlo samo. Nesnažte se vyřešit všechny kvízy najednou. To, co dospělému připadá jednoduché a vyřeší za minutu, může dítěti zabrat mnohem více času a nemusí to nutně znamenat, že by úkolu nerozumělo nebo ho neumělo vyřešit.

Ukaž, co umíš!

Základní jednoduchá aktivita, určená zpravidla pro dospělého a jedno dítě.

Postupně berte karty a dávejte dítěti úkoly, které jsou na nich popsány. Pokud dítě vyřeší zadaný úkol, nechá si kartu na znamení úspěchu. Hrajte, dokud nezíská předem domluvený počet karet (optimálně 3 až 5).

K otázkám se můžete vracet opakovaně.

Přes propast

Aktivita pro dospělého s jedním dítětem.

Kromě balíčku karet si připravte čtverečkový papír a tužku. Na papíru vyznačte čtverec 5×5 čtverečků.

Úkolem dítěte je spojit dvě protilehlé strany tak, že budou propojeny souvislou řadou čtverečků, vyplněných symbolem, který si dítě vybere (např. křížek).

Postupně berte karty a dávejte dítěti úkoly, které jsou na nich popsány. Pokud dítě úkol správně vyřeší, zakreslí si do jednoho krajního čtverečku svůj symbol. Pokud vyřeší další úkol, pokračuje opět vyplněním čtverečku, který navazuje na předchozí. Pokud některý z úkolů nevyřeší správně, zahradí mu rodič cestu zakreslením jiného symbolu (kolečko), kterým blokuje cestu z jedné strany na druhou. Dítě pak musí blokové pole obejít a vyřešit tedy více kvízů.

Dítě zvítězí, pokud propojí dvě protilehlé strany. Velikost čtverce můžete podle nálady, trpělivosti a schopností dítěte měnit.

Hádej!

Aktivita pro dospělého s více dětmi.

Zamíchejte karty a položte celý balíček lícem nahoru.

Začíná nejstarší hráč. Vezme si z balíčku vrchní kartu a podívá se na vyjmenované slovo na rubové straně tak, aby ho ostatní neviděli.

Jeho úkolem je popsat dané slovo, ale nesmí použít jeho kořen.

Pokud má například popsat slovo NÁBYTEK, nemůže říct, že jsou to předměty, které máme v BYTĚ. Pokud použije nepovolenou nápovědu, vrátí kartu dospodu balíčku a vezme si novou.

Ostatní se snaží co nejrychleji přijít na to, jaké slovo popisuje. Komu se to podaří jako prvnímu, dostane kartu s hádaným slovem a stává se tím, který popisuje slovo z další karty.

Vítězem se stává ten hráč, který jako první získá pět karet.

Předváděj

Aktivita pro dospělého s více dětmi.

Zamíchejte karty a položte celý balíček lícem nahoru.

Začíná nejstarší hráč. Vezme si z balíčku vrchní kartu a podívá se na vyjmenované slovo na rubové straně tak, aby ho ostatní neviděli.

Jeho úkolem je pantomimou beze zvuků předvést dané slovo.

Ostatní se snaží co nejrychleji přijít na to, jaké slovo předvádí. Komu se to podaří jako prvnímu, dostane kartu s hádaným slovem a stává se tím, který předvádí slovo z další karty.

Vítězem se stává ten hráč, který jako první získá pět karet.

Vyprávěj

Aktivita pro dospělého s více dětmi.

Tato aktivita není soutěží o body a o vítězství, jejím cílem je pobavit se, podpořit kreativitu a schopnost vyjadřování se.

Hráč, který je na řadě, si vezme tři náhodné karty a z vyjmenovaných slov na jejich rubu se snaží sestavit smysluplnou větu nebo souvětí, které bude obsahovat všechna tři slova (v libovolném tvaru).

Hráči se pravidelně střídají.

Karty Chytrých kvízů mohou do svých hodin velmi dobře použít i učitelé na prvním stupni. Vedle toho, že poslouží jako příklady na procvičování a rozšíření učiva, mohou být zároveň zdrojem inspirace pro vymýšlení vlastních kvízů nebo aktivit s nimi.

Základní metodika

- Na sedmi kartách naleznete **vyjmenovaná slova po B, L, M, P, S, V, Z**. Jejich výčet vychází z nejčastěji používaných vyjmenovaných slov v učebnicích českého jazyka pro ZŠ, nejsou použita vlastní jména a geografické názvy. Obsáhlý soubor vyjmenovaných a příbuzných slov je součástí pravidel. Zdrojem jsou oficiální stránky Ústavu pro jazyk český (prirucka.ujc.cas.cz).
- Na zbývajících 53 kartách naleznete nejrůznější **jazyková cvičení – doplňovačky, hledání chyb, jazykové hádanky** a mnoho dalšího. Smyslem celého souboru je nabídnout žákům, rodičům i učitelům takové úkoly, při kterých jim nebude stačit pouhá schopnost memorování řad vyjmenovaných slov, přestože jejich znalost je nutným základem pro úspěšné zvládnutí problematiky. Důraz je kladen na pochopení textu, porozumění významu slov, schopnosti zapojit logické myšlení i jazykový cit.

Jednotlivé úkoly nejsou zaměřeny na procvičování vyjmenovaných slov po jednom konkrétním písmenu. Objevují se v nich slova z více skupin tak, jak je tomu v běžném textu. Úkoly nejsou postaveny pouze na vyjmenovaných slovech, učí komplexní vnímání textu, včetně psaní ypsilon po tvrdých souhláskách a psaní měkkého i.

Vyřešení všech úloh by mělo podpořit schopnost vnímání vyjmenovaných slov jako nedílné a přirozené součásti psaného českého jazyka.

V úlohách vždy pracujte se slovy vyjmenovanými i příbuznými.

Přehled vyjmenovaných a příbuzných slov:

B: být (bych, bys, by, bychom, byste, abych, abys, aby, ..., kdybych, kdybys, kdyby, ..., bytí, živobytí, bývat, bývalý, **byt**, bytná, bytový, bytelný, bytost, **bydlit** i bydlet, bydliště, obydlí, bydlo (tj. příbytek, živobytí), dobyt, dobyvatel, **dobytek**, dobytče, dobytkařství, nabýt, nabývat, **nábytek**, obývat, **obyvatel**, obyvatelstvo, odbýt, odbyt, neodbytný, pozbyt, přebýt, přebývat, přebytek, přibýt, přibývat, **příbytek**, ubýt, ubývat, úbytek, zbývat, zbytek, zabývat se), **obyčej** (obyčejný), **bystrý** (bystře, bystrost, bystřina, Bystrc, Bystřice), bylina (býlí, býložravec, černobýl, zlatobýl), **kobyla** (kobylka, Kobylisy), **býk** (býček, býčí, býkovec), **babyka**; Bydžov, Přibyslav, Bylany, Hrabyně; Zbyněk.

F: Po f se v kořenech domácích slov y/ý nepíše, proto vyjmenovaná slova po f v češtině nemáme. V některých učebnicích a přehledech vyjmenovaných slov bývá uvedeno přejaté slovo **fyzika**. Obojetnost f se projevuje zvláště v koncovkách (grafy, žirafy, ale v kafi), viz Psaní i, í – y, ý.

L: slyšet (slyšitelný, slýchat, nedoslýchavý), **mlýn** (mlynář, mlýnice), **blýskat se** (blýsknout se, zablýsknout se, blýskavice, blýskavý, blyštět se), **polykat** (zalykat se), **vzlykat** (vzlyknout, vzlyk, vzlykot), **plynout** (uplynout, rozplynout se, rozplývat se, splynout, splývat, oplývat, vyplývat, plynulý, plyn, plynný, plynárna, plynoměr, plynojem), **plývat**, **lysý** (lysina, lyska, Lysá, Lysolaje), **lýtko**, **lýko** (lýčí, lýčený (tj. lýkový), lýkovec, lýkožrout), **lyže** (lyžovat, lyžař), **pelyněk**, **plyš**, slynout, plytký, vlys (vlýsek, vlysový); Volyně.

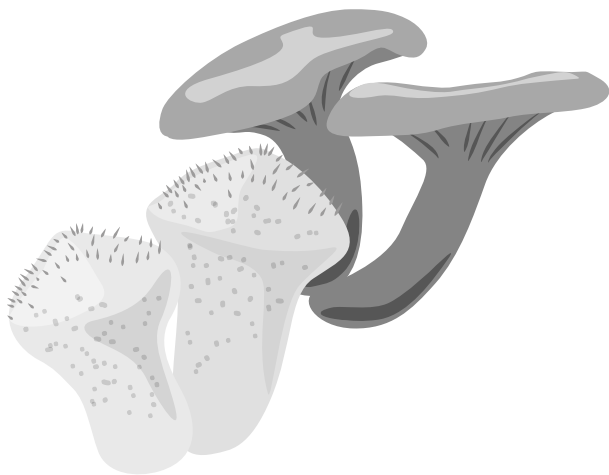
M: **my** (zájmeno 1. os. mn. č.), **mýt** (mycí, myčka, umýt, umývat, umývadlo i umyvadlo, umývárna i umyvárna, pomýje, mýval, mýdlo, mydlit, mydlář, mydlina), **myslit** i **myslet** (mysl, myšlenka, pomyslit i pomyslet, pomýšlet, přemýšlet, vymyslit i vymyslet, vymýšlet, výmysl, úmysl, usmyslit si i usmyslet si, smýšlení, smýšlenka, smysl, smyslný, nesmyslný, průmysl, myslivec, myslivna, Nezamysl, Nezamyslice, Přemysl), **mýlit se** (mýlka, mylný, omyl, zmýlená), **hmyz** (hmyzí, hmyzožravec), **myš** (myší, myšina), **hlemýžď**, **mýtit** (mýtina, vymýtit, vymycovat), **zamykat** (odmykat, nedomykat, vymykat se, výmyk, přimykát se), **smýkat** (smyk, smýčit, smyčec, smyčka, průsmyk), **dmýchat** (rozdmýchat, dmychadlo i dmýchadlo), **chmýří**, **nachomýtnout se** (ochomýtat se), **mýto** (mýtné, Mýto), **mykat** (mykaný), mys, sumýš; Litomyšl, Kamýk.

P: **pýcha** (pyšný, pyšnit se, zpychnout, pýchavka, pych, přepych, Přepychy), **pytel** (pytlovina, pytlák, pytlačit), **pysk** (pyskatý, ptakopysk, Solopysky), **netopýr**, **slepýš**, **pyl** (opylovat), **kopyto** (sudokopytník), **klopýtat** (klopýtnout), **třpytit se** (třpyt, třpytivý, třpytka), **zpytovat** (jazykozpyt, nevyzpytatelný), **pykat** (odpykat), **pýr** (pýřavka), **pýří**, **pýřit se** (zapýřit se, pýřivý, **čepýřit se**), **pyj**; Chropyně, Pyšely; Spytihněv.

S: **syn** (synovský, synovec, zlosyn, Syneč), **syť** (syťost, dosyta, nasýtit, nenasytný), **sýr** (syreček, sýrař, sýrárna, syrovátka, Sýrovice), **syrový** (syrovinka), syrý (tj. syrový), **sychravý** (Sychrov), **usychat** i **usýchat** (vysychat i vysýchat), **sýkora** (sýkořice), **sýček**, **sysel**, **syčet** (sykat, sykot), **sypat** (sypký, sýpka, sypek, nasypat, násyp, násypný, osypaný, vysypat, zasypat, zásyp); Bosyně.

V: vy (zájmeno 1. os. mn. č.), **vykat, vysoký** (vysočina, Vysočany, vyšší, výše, výška, výšina, povýšit, vyvýšit, vyvýšenina, zvýšit, převyšovat, Vyšehrad), **výt** (zavýt), **výskat** (výskot, zavýsknout), **zvykat** (zvyk, zlozvyk, zvyknout, zvyklost, navykat, navyknout, návyk, odvykat, odvyknout, obvyklý), **žvýkat** (žvýkací, přežvykovat, přežvýkavec, žvýkačka), **vydra** (vydří, vydrovka, Povydrí), **výr** (tj. pták), **vyžle** (Vyžlovka), **povyk** (povykovat), **výheň**, cavyky, vyza; předpona vy-/vý- (např. vyslechnout, vyvařit, výslech, výborný, výzkumný); Vyškov, Výtoň.

Z: brzy, jazyk (jazyček, jazykozpyt, jazykověda, dvojjazyčný, jazykka), **nazývat** (se) (vyzývat, vyzývavý, vzývat, ozývat se); **Ruzyně**.

97710560

Dino Toys s. r. o.
K Pískovně 108
295 01 Mnichovo Hradiště
Česká republika
www.mojedino.cz

